

Robert Louis Stevenson
Iliustravo Robert Ingpen

LOBIU SALA

LOBIŲ SALA

Geriausios pasaulio rašytojų ir dailininkų knygos vaikams

Given by above J.F. Mr. W. Bones Master of ye Walrus
Savannah this twenty July 1754 W.B.

Fascimile of Chart latitude and
longitude struck out by J. Hawkins

Robert Louis Stevenson

LOBIU SALA

Iliustravo Robert Ingpen

Iš anglų kalbos vertė Virgilijus Čepiejus

Vilnius
2016

UDK 821.111-93
St-181

Versta iš:
Robert Louis Stevenson
TREASURE ISLAND
Templar Publishing, London, 2005

KITOS ROBERTO INGPENO ILIUSTRUOTOS KNYGOS:

„Nuostabasis Ozo šalies burtininkas“

„Vėjas gluosniuose“

„Aplink Žemę per 80 dienų“

„Piteris Penas ir Vendė“

„Alisa Stebuklų šalyje“

„Alisa Veidrodžio karalystėje“

ISBN 978-609-441-377-3

© Iliustracijos, Robert Ingpen, 2005
Sukurta ir paruošta *Palazzo Editions Ltd.*, Batas, Jungtinė Karalystė.
© Vertimas į lietuvių kalbą, Virgilijus Čepiejus, 2016
© Leidykla „Niekio rimto“, 2016

Robertas Louisas Stevensonas

Robertas Louisas Stevensonas gimė Edinburge 1850 m. lapkritį. Įstojo į Edinburgo universitetą studijuoti inžinerijos, bet vėliau perstojo į teisę. Paaikėjo, kad jo aistra – rašymas, tad nepaisydamas tėvų priešinimosi liko ištikimas savo svajonei. Jis buvo aistringas keliautojas ir 1870 m. paskelbė savo kelionių Prancūzijoje ir Belgijoje aprašymus.

„Lobių salą“ pradėjo 1881 m., atostogaudamas Škotijos kalnuose su tėvais, žmona ir dvylikos metų posūniu Loidu. Pasakojimas užsimezgė kaip paprasta pramoga pralinksminti neigiamam berniukui, bet ji taip įtraukė Loidą ir Stevensoną, kad jie įkalbino autorių viską užrašyti. Vėliau pasirodė nemažai sėkmės sulaukusių romanų, eilių ir pjesių: „Nepaprasta daktaro Džekilo ir misterio Haido istorija“, „Pagrobtasis“, „Balantrės šeimininkas“. Tačiau iš visų jo kūrinių iki šiol žinomiausias ir mėgstamiausias yra pasakojimas su žemėlapiu, lobiais, maištu, apleistu laivu, smagiu senuoju skvairu Treloniu, daktaru, vienakoju laivo virėju...

Stevensonas nuo vaikystės buvo prastos sveikatos, tad 1888 m. visiems laikams išvyko iš Škotijos ieškoti sveikesnio klimato. Galiausiai apsistojo Samoa, ten 1894 m. mirė nuo insulto būdamas tik keturiasdešimt ketverių.

TURINYS

PIRMA DALIS	SENASIS PIRATAS	9
1 SKYRIUS	SENAS JŪRŲ VILKAS „ADMIROLO BENBOU“ UŽEIGOJE	10
2 SKYRIUS	JUODASIS ŠUO PASIRODO IR DINGSTA	18
3 SKYRIUS	JUODASIS ŽENKLAS	25
4 SKYRIUS	JŪREIVIŠKA SKRYNIA	31
5 SKYRIUS	NEREGIO BAIGTIS	36
6 SKYRIUS	KAPITONO POPIERIAI	42
ANTRA DALIS	LAIVO VIRĖJAS	49
7 SKYRIUS	VYKSTU Į BRISTOLĮ	50
8 SKYRIUS	PO „ŽIŪRONO“ IŠKABA	56
9 SKYRIUS	PARAKAS IR GINKLAI	62
10 SKYRIUS	KELIONĖ	68
11 SKYRIUS	KĄ IŠGIRDAU OBUOLIŲ STATINĖJE	73
12 SKYRIUS	KARO TARYBA	79
TREČIA DALIS	MANO NUOTYKIAI KRANTE	85
13 SKYRIUS	MANO NUOTYKIAI KRANTE PRASIDEDA	86
14 SKYRIUS	PIRMAS SMŪGIS	92
15 SKYRIUS	SALOS GYVENTOJAS	98
KETVIRTA DALIS	TVIRTOVĖ	107
16 SKYRIUS	PASAKOJIMAS TĘSIAMAS DAKTARO. KAIP BUVO PALIKTAS LAIVAS	108
17 SKYRIUS	PASAKOJIMAS TĘSIAMAS DAKTARO. PASKUTINĖ KELIONĖ VALTELE	113
18 SKYRIUS	PASAKOJIMAS TĘSIAMAS DAKTARO. PIRMOS DIENOS KOVOS BAIGIASI	119
19 SKYRIUS	TOLIAU PASAKOJA DŽIMAS HOKINSAS. TVIRTOVĖJE	124

20 SKYRIUS	DERYBININKAS SILVERIS	131
21 SKYRIUS	PUOLIMAS	137
PENKTA DALIS	MANO NUOTYKIAI JŪROJE	143
22 SKYRIUS	MANO JŪROS NUOTYKIAI PRASIDEDA	144
23 SKYRIUS	ATOSLŪGIS	150
24 SKYRIUS	KLAJONĖS VALTELĖJE	155
25 SKYRIUS	NULEIDŽIU PIRATŲ VĖLIAVĄ	160
26 SKYRIUS	IZRAELIS HENDSAS	165
27 SKYRIUS	„KIEK PIASTRŲ“	174
ŠEŠTA DALIS	KAPITONAS SILVERIS	181
28 SKYRIUS	PRIEŠO STOVYKLOJE	182
29 SKYRIUS	VĖL JUODASIS ŽENKLAS	191
30 SKYRIUS	GARBĖS ŽODIS	197
31 SKYRIUS	LOBIO IEŠKOJIMAS. FLINTO RODYKLĖ	205
32 SKYRIUS	LOBIS. BALSAS MIŠKE	212
33 SKYRIUS	VADEIVOS ŽŪTIS	218
34 SKYRIUS	PABAIGA	224
DAILININKO ŽODIS		231

PIRMA DALIS

SENASIS PIRATAS

1 SKYRIUS

SENAS JŪRŲ VILKAS „ADMIROLO BENBOU“ UŽEIGOJE

Skvairui Treloniui, daktarui Livsiui ir kitiems džentelmenams prašant mane nuodugniai aprašyti įvykius Lobių saloje nuo pat pradžios iki galo ir ničnieko nenutylint, – išskyrus tikslią salos vietą, nes visas lobis iki šiol dar neiškastas, – šiais 17... Viešpaties metais imuosi plunksnos ir grįžtu į tą laiką, kai mano tėvas turėjo „Admirolo Benbou“ užėigą ir kartą po jos stogu apsigyveno tasai įdegęs senas jūreivis su kardo randu veide.

Menu, tarsi tai būtų buvę vakar, kaip jis atpūškavo prie smuklės durų, o už jo stovėjo vyriškis su didele skrynja karutyje. Atvykėlis buvo aukštas, stambus ir stiprus, rudu it riešutas veidu, dervuota kasa driko ant nešvaraus mėlyno apsiausto apykaklės, rankos buvo sudiržusios ir randuotos, su juodais suskeldėjusiais nagais, per skruostą ėjo kardo paliktas randas – bjaurus, pilkai melsvas. Prisimenu, kaip jis švilpiniuodamas apžvelgė smuklę, o paskui užtraukė tą seną jūreivių dainą, kurią vėliau taip dažnai dainuodavo:

*Penkiolika vyrų ties negyvėlio skrynja,
Jo ho ho ir romo butelys.*

Dainavo jis aukštu, trūksmingu senyvu balsu, gergždžiančiu tarsi senas išklibęs laivo špilis. Tada pabeldė į duris masyvia į špilio stipiną panašia lazda ir pasirodžius mano tėvui kimiu balsu pareikalavo stiklo romo. Gavęs jį ėmė lėtai gurkšnoti, palengva, kaip žinovas, mėginantis suvokti skonį, ir tuo pat metu dairydamasis į uolas bei mūsų užėigos iškabą.

– Nagi visai jauki vietelė, – pagaliau tarė jis. – Ir jauki, ir išgerti galima. Žmonių daug, drauguži?

Tėvas atsakė, kad, deja, lankytojų nedaug.

– Na ir gerai, – pasakė svečias, – pati ta vieta inkarui nuleisti. Ei, vyruti, čionai, – riktelėjo jis karučio vežėjui, – varykis šen ir tempk vidun mano skrynią. Manau čia kiek pagyventi.

Paskui vėl mano tėvui:

– Žmogus aš paprastas, man tereikia romo ir kiaušininės su lašinukais... ir dar to kyšuliuko praplaukiantiems laivams stebėti. Kaip mane vadinti? Ogi vadink kapitanu. A, matau, kas tau rūpi... štai, – jis numetė ant slenksčio tris ar keturis auksinius pinigus. – Kai šitie išsibaigs, pasakyk man, – pridūrė jis griežtai ir valdingai.

Ir iš tikro – kad ir kaip nudrengti buvo jo drabužiai ir šiurkšti kalba, jis vis tiek neatrodė panašus į tokį, kuris lieja prakaitą prie burių, o labiau į šturmaną ar škiperi, kuris pratęs, kad jo komandų klausoma, o jei ne, galintis klusnumo išreikalauti ir kumščiu. Žmogus, atstūmęs karutį, pasakė mums, kad svečias rytą atvažiavo pašto karieta į „Karalių Jurgį“ ir pasiteiravo apie pakrantėje esančias užegas. Išgirdęs apie nuošalioje vietoje esančią mūsiškę gerą atsiliepimą, pasirinko joje apsistoti. Taigi tiek ir tesužinojome apie savo naująjį įnamį.

Elgėsi jis labai jau ramiai. Visą dieną vaikštinėdavo palei įlanką arba laipiodavo po uolas su variniu žiūronu, vakarus leisdavo sėdėdamas smuklės kampe prie židinio ir gurkšnodamas menkai vandeniui tepraskiestą romą. Net užkalbintas dažniausiai neatsiliepdavo, tik ūmiai ir rūsčiai dėbteldavo ir prunkštelėdavo pro nosį tarsi kokia rūko sirena. Netrukus mes patys ir apsilankantys žmonės supratome, kad geriausia bus, jei paliksim jį ramybėje. Grįžęs iš savo kasdinių pasivaikščiojimų jis kas kart pasiteiraudavo, ar keliu nepraėjo koks jūreivis. Iš pradžių manėme, kad šito jis klausinėja ieškodamas savo profesijos kompaniono, bet greit supratome, kad yra kaip tik atvirkščiai – to vengia. Kai pas mus apsistodavo koks jūreivis, traukiantis Bristolio vieškelio, „kapitonas“ į svetainę eidavo tikrai gerai apžiūrėjęs keleivį pro durų užuolaidėlę ir tais atvejais būdavo ramesnis už pelę. Bet toks jo elgesys jau nebekėlė nuostabos, nes jo nerimo priežastis man buvo atskleista. Mat vieną dieną jis pasivedė mane į šalį ir pažadėjo kiekvieno mėnesio pirmą dieną duoti sidabrinį keturpensį, jeigu „akylai dairysiuos vienakojo jūreivio“ ir vos tik toks pasirodys, tučtuojau pasakysiu jam. Gana dažnai, atėjus tai paskirtai mėnesio dienai ir man paprašius sutarto užmokesčio, jis tik suprunksdavo ir piktai dėbteldavo į mane, bet į savaitės pabaigą persigalvodavo, paduodavo ketvertuką ir primindavo savo nurodymą „dairytis vienakojo jūreivio“.

Net neverta pasakoti, kaip dažnai tas kapitono nusakytas personažas man sapnuodavosi. Audrotomis naktimis, kai nuo vėjo drebėdavo visas mūsų namas, o per įlankos uolas dundėdavo bangos, tas žmogus stodavosi man akyse tūkstančiais pavidalų ir tūkstančiais velnio veidų. Kartais kojos jam trūkdavo nuo kelio, kartais iš pačios šlaunies, kartais jis tapdavo tikru pabaisa, padaru jau nuo pat gimimo tik su viena koja, išaugusia jam kažkur iš liemens. Pačiuose baisiausiuose košmaruose matydavau, kaip jis vejasi mane ir persekioja šuoliuodamas per tvoras ir griovius. Taigi tas kas mėnesį pelnomas keturpensis man kainuodavo nemenkų vaizduotės kančių.

Taip siaubingai įsibaiminęs vienakojo jūreivio pamėklės, paties kapitono bijojau kur kas mažiau už kitus jį pažįstančius. Būdavo vakarų, kai jis romo su vandeniū sutraukdavo gerokai daugiau, negu atlaikydavo jo galva, ir tada jis, nekreipdamas į nieką dėmesio, imdavo traukti savo senoviškas, nepadorias, laukines jūreiviškas dainas. Kai kada net užsakydavo visiems išgerti ir versdavo visą drebančią kompaniją

klausytis jo pasakojimų ar choru pritarti jo dainoms. Ne sykį mūsų stogas kilnojosi nuo „Jo ho ho ir romo butelys!..“ ir visi kaimynai, baimindamiesi dėl pavojaus gyvybei, plėšdavo jo dainą garsiau vienas už kitą, kad tik išvengtų priekaištų. Tokiomis valandėlėmis jis būdavo pats audringiausias gėrovas – čia trenkia delnu į stalą reikalaudamas tylos, čia pratrūksta įtūžiu ko nors paklaustas, čia atvirkščiai – nesulaukęs jokio klausimo nusprendžia, kad kompanija jo nesiklauso. Ir niekam neleisdavo išeiti iš smuklės tol, kol pats baigtinai nusigėręs nenušlitiniuodavo į lovą.

Tos jo istorijos labiausiai ir gąsdino klausytojus. Jos buvo baisios – apie pakorimus, mirties lentą (kai pasmerktasis eina per bortą permesta lenta, kol ši persisveria ir vargšas krinta jūron), apie audras jūroje, apie Sausąsias Tortugas, apie baisius siautėjimus ir vietas Ispanų jūroje. Iš tų pasakojimų buvo aišku, kad jis gyveno tarp žiauriausių žmonių, kuriems tik Dievas leido plaukioti jūromis, o kalba, kuria jis tas istorijas porino mūsų paprastiems kaimo žmonėms, nė kiek nenusileido jo vaizduojamoms niekšybėms. Tėvas vis sakydavo, kad užėiga greitai žlugs, nes žmonės liausis joje lankytis iš baimės, kad vėl bus prieš miegą gąsdinami ir žeminami. Bet man atrodė, kad tas žmogus atnešė ir šios tokios naudos. Klausydamiesi kaimiečiai tuo kartu išsigąsdavo, bet ilginiui tos istorijos ėmė jiems patikti, nes tai buvo įdomus nervų padirginimas ramiame kaimo gyvenime. O buvo ir tokių jaunuolių, kurie net linko žavėtis kapitonu, vadindami jį „tikru jūros vilku“, „jūros druska“ ir kitais panašiais vardais ir tvirtindami, kad kaip tik dėl tokių žmonių Anglija ir yra grėsminga jūrų šalis.

Tam tikra prasme dėl kapitono mūsų smuklė iš tikro galėjo žlugti, nes gyveno jis pas mus savaitę po savaitės, paskui ir mėnesį po mėnesio ir visi jo duoti pinigai jau seniai išsibaigė, o mano tėvas taip ir nesukaupė drąsos pareikalauti daugiau. Jei kada užsimindavo, kapitonas imdavo garsiai prunkšti, vos ne riaumoti, ir perverdavo vargšą tėvą tokiu žvilgsniu, kad šis neatlaikęs dingdavo iš akių. Mačiau, kaip tėvas po tokių antpuolių grąžydavo rankas, ir manau, kad šitas pažeminimas ir iškentėta baimė priartino jo ankstyvą ir nelaimingą mirtį.

Visą tą laiką, kol gyveno pas mus, kapitonas nekeitė savo apdarų, tik retsykiais iš prekininko nusipirkdavo vieną kitą porą kojinių. Kartą nuo skrybėlės atplyšo galas atbrailos, tai taip ir paliko jį karoti, nors plaikstomas vėjo šis jam ir trukdė.

Negaliu pamiršti jo apsiausto, kurį jis nuolat lopydavo savo kambaryje viršuje, kol šis virto vienu ištisu lopu. Laiškų jis nei rašė, nei gaudavo, kalbėdavosi tiktai su kaimynais ir dažniausiai tik tada, kai gerokai patraukdavo romo.

Jo jūreiviškos skrynios niekas iš mūsų nematė atvertos.

Tik vieną sykį kapitonas buvo pastatytas savo vieton ir tai nutiko prieš pabaigą, kai mano vargšas tėvas buvo jau nukamuotas ligos, galop nuvariusios jį į kapus. Kartą pavakarę apžiūrėti ligonio atėjo daktaras Livsis, paskui pavalgė mamos paduotus pietus ir nuėjo į menę surūkyti pypkės, kol iš kaimelio bus pristatytas jo arklys, nes savo senojoje užkeigoje arklidės neturėjome. Buvau ten ir man į akis krito, kaip tvarkingas, šviesus, atvirų juodų akių, malonaus elgesio daktaras baltu kaip sniegas peruku skiriasi nuo netašytų kaimo smarkuolių, o labiausiai nuo to nevalyvo, drambloto ir apsiblaususio pirato pamėklės, apgirtusios nuo romo ir užsikniaubusios alkūnėmis ant stalo. Staiga mūsų „kapitonas“ užtraukė savo amžinąją dainą:

*Penkiolika vyrų ties negyvėlio skrynia,
Jo ho ho ir romo butelys!
Visi velniop nugrimzdo ar butelio dugne,
Jo ho ho ir romo butelys!*

Iš pradžių maniau, kad „negyvėlio skrynia“ kaip tik ir yra toji didžiulė dėžė jo kambarėlyje viršuje, ir jos vaizdas mano košmaruose buvo neatsiejamas nuo to vienakojų jūreivio. Bet kalbamuoju metu visi jau buvome pripratę ir beveik nekreipėme dėmesio į tą dainą, tačiau ji buvo šiokia tokia naujiena daktarui Livsiui ir mačiau, kad jam ji padarė nekokią įspūdį, mat jis piktai kilstelėjo galvą ir tik tada atnaujino pokalbį su sodininku Teiloru apie naujus vaistus nuo reumato. Tuo metu kapitonas, palengva įsiau drinės nuo savo paties muzikos, plojo delnu per stalą ir visi žinojome, kad reikalauja tylos. Balsai bemat nuščiuvo, išskyrus daktaro Livsio – jis lyg niekur nieko kalbėjo toliau savo aiškiu ir maloniu balsu, kas keletą žodžių papteldamas pypkę. Kapitonas rūsčiai dėbelėjo į jį, dar sykį plojo per stalą, tada dėbelėjo dar rūsčiau ir piktai nusikeikęs sukomandavo:

– Ei ten, triume, – tylos!

– Jūs kreipiatės į mane, pone? – pasiteiravo daktaras. Nenaudėlis kapitonas plūsdamasis patvirtino, kad taip ir esą. Tuomet daktaras jam tarė:

– Galiu jums, pone, pasakyti tik viena: jei ir toliau taip gersite romą, pasaulis greitai išsivaduos nuo vieno niekingo tipo!

Senis įniršo neapsakomai. Jis pašoko ir išsitraukęs jūreivišką peilį atlenkė geležtę. Laikydamas peilį delne pagrasino prismeigsisą daktarą prie sienos.

Bet daktaras beveik nesujudėjo. Kaip ir iki tol kalbėjo tik kiek pasisukęs per petį tokiu pat ramiu balsu, gana garsiai, kad būtų girdėti visame kambaryje, tačiau nepiktai ir aiškiai:

– Jei tučtuojau neįsidėsit peilio į kišenę, savo garbe garantuoju, kad po pirmo teismo posėdžio kabosite kilpoje.

Jie surėmė vienas į kitą žvilgsnius, bet kapitonas veikiai pralaimėjo, įsidėjo ginklą kišenėn ir atsisėdo urgzdamas kaip kailin gavęs šuo.

Stevenson, Robert Louis

St-181 Lobių sala: [romanas] / Stevenson, Robert Louis; iš anglų kalbos vertė Virgilijus Čepliejus; iliustravo Robert Ingpen. – Vilnius: Niekio rimto, 2016. – 232 p.: iliustr.

Tai knyga, išgarsinusi britų rašytoją R. L. Stevensoną (1850–1894). Turbūt sunku rasti suaugusįjį, kuris nėra vaikystėje jos skaitęs ar bent jau matęs filmo. Gimusi kaip istorija, skirta sudominti posūnį Loidą, „Lobių sala“ tapo legendiniu kūrinio, kuriame yra visko – ir vienakojų piratų, ir kalbanti papūga, ir negyvenama sala bei paslėptas lobis. Tai įtraukianti istorija ne tik apie patrakusius nuotykius, bet ir apie drąsą bei moralines vertybes, pasakojama dvylikamečio berniuko, kuris šios kelionės metu ne kartą gelbsti bendrakeleivius ir draugus, pergudrauja piratus ir bręsta kaip asmenybė.

Ši „Lobių salos“ leidimą iliustravo australų dailininkas Robertas Ingpenas (g. 1936 m.), už viso gyvenimo kūrybą apdovanotas Hanso Christiano Anderseno medaliu.

Redaktorė **Giedrė Kmitienė**

Korektorė **Rūta Malūkaitė**

Maketavo **Miglė Dilytė**

Tiražas 3000 egz.

Išleido leidykla „Niekio rimto“

Dūmų g. 3A, LT-11119 Vilnius

www.niekorimto.lt

Spausdino UAB BALTO print

Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

Atvykėlis buvo aukštas, stambus ir stiprus, rudu it riešutas veidu, dervuota kasa driko ant nešvaraus mėlyno apsiausto apykaklės, rankos buvo sudiržusios ir randuotos, su juodais suskeldėjusiais nagais, per skruostą ėjo kardo paliktas randas – bjaurus, pilkai melsvas. Prisimenu, kaip jis švilpiniuodamas apžvelgė smuklę, o paskui užtraukė tą seną jūreivių dainą, kurią vėliau taip dažnai dainuodavo:

*Penkiolika vyrų ties negyvėlio skrynia,
Jo ho ho ir romo butelys.*

Dvylikametis Džimas tikrai nesitikėjo, kad būtent šio atvykėlio dėka patirs didžiausią savo gyvenimo nuotykį – išvyks ieškoti paslėpto piratų lobio! Ką rinktumėsi tu, jei tavo rankose atsidurtų senas paslaptingos salos žemėlapis su nurodymais ir keistu X ženklu, kuris greičiausiai žymi vietą, kur užkastas legendinio pirato Flinto lobis?.. Negi liktum sėdėti namie?.. Džimui abejonių nekyla – belieka surinkti šaunią komandą ir leistis į pavojų ir nuotykių pilną kelionę!

www.niekorimto.lt

Akcijos ir ypatingi pasiūlymai

Tik internetu

ISBN 978-609-441-377-3

9 786094 413773